

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A

O SEKTORU LEASINGA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

30. 9. 2014.

Sarajevo, studeni 2014. godine

I. UVOD	3
II. POSLOVNE PERFORMANSE LEASING SEKTORA U FEDERACIJI BIH	5
1. STRUKTURA LEASING SEKTORA	5
1.1. Status, broj i poslovna mreža	5
1.2. Struktura vlasništva.....	5
1.3. Kadrovska struktura	6
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	6
2.1. Bilanca stanja	6
2.1.1. Kvaliteta aktive	8
2.2. Struktura pasive.....	11
2.3. Profitabilnost	12
3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNI UDIO, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE	13
3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga.....	13
3.2. Tržišni udio prema finansijskom volumenu i broju ugovora	15
3.3. Ponderirana nominalna i efektivna kamatna stopa	16
3.4. Prigovori fizičkih osoba korisnika leasing usluga.....	18
III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	19
IV. PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LEASING DRUŠTAVA 20	
PRILOZI	22
Prilog 1. Osnovni podaci o leasing društvima.....	22
Prilog 2. Pregled vlasničke strukture leasing društava.....	23
Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove leasing društava	24
Prilog 4. Pregled rezervi za finansijski leasing	24
Prilog 5. Konsolidirana bilanca stanja.....	25
Prilog 6. Konsolidirani račun dobiti i gubitka	26
Prilog 7. Rangiranje bilančne sume.....	27

I. UVOD

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor leasing društava, sačinila je Informaciju o sektoru leasinga u Federaciji BiH na dan 30. 9. 2014. na temelju analize izvješća o poslovanju koje su leasing društva dostavila Agenciji (posredni-off site nadzor), podacima kojima raspolaže konstatiranim u kontrolama na licu mjesta (neposredni-on site nadzor), te ostalim informacijama i podacima koje leasing društva dostavljaju Agenciji.

Poslovanje leasing društava u Federaciji BiH je regulirano Zakonom o leasingu koji je stupio na snagu 3. siječnja 2009. („Službene novine Federacije BiH“ br. 85/08, 39/09 i 65/13). Zakonom su definirani uvjeti za osnivanje, poslovanje i prestanak rada leasing društava, prava i obveze subjekata u poslovima leasinga, upravljanje rizicima, financijsko izvještavanje, aktivnosti leasing društava na sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma i nadzor nad poslovanjem leasing društava.

Nadzor nad leasing društvima je uspostavljen nakon izdavanja licencije za rad leasing društvima od strane Agencije s ciljem stalnog praćenja poslovanja i financijskog stanja svakog pojedinačnog leasing društva i sektora leasinga u Federaciji BiH u cjelini, utvrđivanjem usklađenosti poslovanja leasing društava s važećim propisima, te analiziranjem i provjerama financijskih izvještaja leasing društava.

U cilju ublažavanja negativnih efekata elementarnih nepogoda koje su se desile u svibnju 2014. godine na fizičke i pravne osobe u BiH, početkom četvrtog kvartala Upravni odbor Agencije donio je Odluku o privremenim mjerama za tretman obveza po osnovi leasing ugovora klijenata leasing društava koji su pogođeni elementarnim nepogodama („Službene novine Federacije BiH”, broj: 88/14 od 29.10.2014.). Osnovni cilj je da se kroz posebne regulatorne zahtjeve, koji su fleksibilniji od postojeći minimalnih propisanih u pogledu formiranja i održavanja rezervi za kreditne gubitke, stimuliraju leasing društva da nude i ugovaraju posebne mjere, moratorij na otplatu obveza po osnovi leasing ugovora i reprogramiranje postojećih obveza po osnovi leasing ugovora.

U BiH je zabilježena stagnacija fizičkog opsega industrijske proizvodnje sa stopom rasta od 0,40% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine koja je nastala uslijed elementarnih nepogoda kao i smanjene potražnje za bh. proizvodima u promatranom razdoblju. Shodno činjenici da su leasing društva u Federaciji BiH orijentirana uglavnom na pravne osobe (89,86% potraživanja po financijskom leasingu se odnosi na pravne osobe, 8,08% fizičke osobe i 2,06% na poduzetnike i ostale), može se konstatirati da su kretanja u sektoru leasinga u izravnoj vezi s ekonomskom situacijom u BiH.

Tablica 1. Makroekonomski pokazatelji u BiH

Pokazatelji	2012. godina	2013. godina	2014. godina
Realna stopa rasta GDP	-1,10%	1,51%	0,3% (za pola godine)
Stopa rasta industrijske proizvodnje	-5,20%	6,40%	0,4% (za devet mjeseci)
Prosječna godišnja inflacija	1,80%	-0,10%	-1,2% (posljed. 12 mjeseci)
Stopa nezaposlenosti	28,00%	27,50%	27,50%
Strane izravne investicije	558 milijuna KM	478 milijuna KM	468 milijuna KM (za 6 mjeseci)

*Podaci preuzeti od CBBiH

Bilančna suma leasing društava u Federaciji BiH na dan 30. 9. 2014. iznosila je 487.564 tisuće KM, što je za 90.537 tisuća KM ili 15,66% manje u odnosu na 31. 12. 2013.

Ukoliko se usporede pojedinačne bilančne sume šest leasing društava (koja na dan 30. 9. 2014. imaju dozvolu za obavljanje poslova leasinga) s podacima na 31. 12. 2013., dolazi se do zaključka da je kod jednog leasing društva evidentan porast bilančne sume u iznosu od 6.520 tisuća KM, dok je kod pet leasing društava evidentiran pad bilančne sume u ukupnom iznosu od 97.057 tisuća KM, od čega se na dva leasing društva odnosi 90,06% ili 87.413 tisuća KM.

Djelatnost leasinga u trećem kvartalu 2014. godine bilježi blago povećanje vrijednosti i broja novo zaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga u odnosu na prethodna dva kvartala 2014. godine.

U razdoblju od 1.1. do 30.9.2014. pet leasing društva je iskazalo negativan financijski rezultat u iznosu od 13.591 tisuću KM, dok je jedno leasing društvo iskazalo pozitivan financijski rezultat u iznosu od 1.458 tisuća KM, tako da je djelatnost leasinga u Federaciji BiH kao rezultat poslovanja ostvarila gubitak u iznosu od 12.133 tisuće KM. Od navedenog iznosa iskazanog gubitka 10.549 tisuća ili 86,94% predstavlja gubitak jednog leasing društva, a isti je nastao uslijed značajne koncentracije izloženosti društva prema jednom korisniku leasinga. Intenzivirane su aktivnosti društva na restrukturiranju spornog potraživanja i pozitivni efekti se mogu očekivati do kraja godine, a što će utjecati na financijski rezultat sektora leasinga.

Ukupni kapital leasing društava je na dan 30. 9. 2014. iznosio 24.281 tisuću KM. U usporedbi sa 31. 12. 2013., navedena pozicija je manja za 11.681 tisuću KM ili 32,48%. Dva leasing društva su iskazala kapital manji od iznosa propisanog odredbama Zakona o leasingu (250.000KM) i ista su pod posebnom pažnjom Agencije, a osnivači su tijekom četvrtog kvartala pokrenuli aktivnosti na dokapitalizaciji.

Neposredni nadzor nad poslovanjem leasing društava provode ovlaštene osobe Agencije sveobuhvatnim i ciljanim kontrolama - pregledom poslovanja na licu mjesta. Kontroliranim leasing društvima nakon konačnosti zapisnika izdaju se nalozi za otklanjanje utvrđenih

nezakonitosti i nepravilnosti u cilju unapređenja, zakonitosti, profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju.

Nepravilnosti utvrđene neposrednim nadzorom leasing društava u razdoblju od 1.1. do 30.9.2014. odnosile su se uglavnom na unapređenje internih akata kojima se definiraju rizici u poslovanju, unapređenje internih akata u segmentu računovodstvene funkcije leasing društava, nepoštivanje ugovornih odredaba od strane leasing društava u kontekstu ugovorenog usklađivanja kamatne stope s varijabilnim indeksom, nedostatke sustava unutarnjih kontrola u segmentu kvalitete postupanja po internim aktima, dostava neadekvatnih podataka u Centralni registar kredita kod Centralne banke BiH, nepoštivanje odredaba Zakona o obveznim odnosima FBiH po osnovi naknade za opomene koje se obračunavaju korisnicima leasinga u kašnjenju s plaćanjem mjesečnih obveza i zaključivanje ugovora o leasingu koji su u suprotnosti s odredbama Zakona o zaštiti žirantata u FBiH.

U podatke iskazane u Informaciji na dan 30. 9. 2014. su uključeni podaci dostavljeni od šest leasing društava koja posjeduju dozvolu za obavljanje poslova leasinga u Federaciji BiH, ukoliko nije drukčije naznačeno.

II. POSLOVNE PERFORMANSE LEASING SEKTORA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA LEASING SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Djelatnost leasinga u Federaciji BiH na dan 30. 9. 2014. obavljalo je 6 leasing društava, dok je u razdoblju od 2010. do 2011. godine poslove leasinga obavljalo 8 leasing društava. Do smanjenja broja leasing društava je došlo uslijed oduzimanja dozvole dva leasing društva od strane Agencije (2011. i 2013. godine). Šest leasing društava registriranih u Federaciji BiH obavlja poslove leasinga u 20 podružnica, od kojih se 16 podružnica nalazi u Federaciji BiH i 4 podružnice u Republici Srpskoj.

Dozvolu za obavljanje poslova leasinga posjeduju sljedeća leasing društva:

1. ASA Aleasing d.o.o. Sarajevo,
2. NLB Leasing d.o.o. Sarajevo,
3. Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo,
4. S-Leasing d.o.o. Sarajevo,
5. UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo i
6. VB Leasing d.o.o. Sarajevo.

1.2. Struktura vlasništva

Tijekom trećeg kvartala 2014. godine nije bilo izmjena u strukturi vlasništva leasing društava u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje. I dalje se tri leasing društva nalaze u 100%

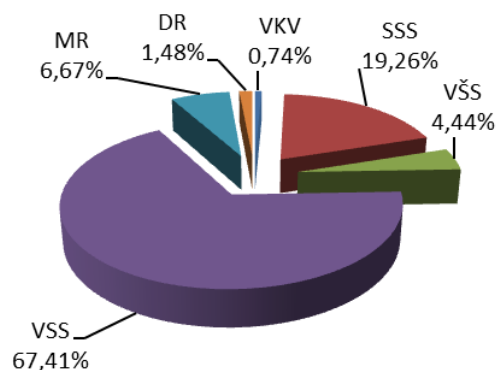
vlasništvu nerezidentnih pravnih osoba, dva leasing društva se nalaze u većinskom vlasništvu (preko 51%) nerezidentnih pravnih osoba, dok se jedno leasing društvo nalazi u većinskom vlasništvu rezidentnih pravnih osoba. Detaljni podaci o pregledu vlasničke strukture leasing društava dani su u Prilogu 2. Informacije.

1.3. Kadrovska struktura

Na dan 30. 9. 2014. u sektoru leasinga je zaposleno 135 zaposlenika, što predstavlja smanjenje od 12,34% ili 19 zaposlenika u odnosu na 31. 12. 2013. Smanjenje broja zaposlenika evidentirano je kod jednog leasing društva koje je početkom 2014. godine imalo organizacijske promjene u kontekstu objedinjavanja pojedinih zajedničkih funkcija s matičnom bankom. U ukupan broj zaposlenika nije uključeno sedam zaposlenika leasing društva čije je sjedište u Republici Srpskoj, a koji su zaposleni u podružnicama u Federaciji BiH.

Pored navedenog broja zaposlenih, u leasing društvima je na dan 30. 9. 2014. angažirano još 38 zaposlenika putem studentskog servisa i preko organizacija koje posreduju u zapošljavanju, od čega se 68,42% ili 26 zaposlenika odnosi na zaposlenike jednog leasing društva. U usporedbi sa 31. 12. 2013., broj povremeno zaposlenih je povećan za 4 zaposlenika ili 10,53%.

Grafikon 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih u sektoru leasinga

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi leasing društva mjeri se putem omjera aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom). Na dan 30. 9. 2014. na razini sektora leasinga na svakog zaposlenog se odnosi 3.612 tisuća KM aktive (31.12.2013. godine – 3.754 tisuće KM po zaposlenom). Analitički pokazatelji za pojedinačna leasing društva kreću se u rasponu od 1.641 do 4.816 tisuća KM aktive po zaposlenom.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1. Bilanca stanja

Ukupna bilančna suma leasing društava u Federaciji BiH na dan 30. 9. 2014. iznosila je 487.564 tisuće KM, što je za 90.537 tisuća KM ili 15,66% manje u odnosu na 31.12.2013.

Smanjenje aktive je najvećim djelom rezultat kontinuiranog smanjenja aktive kod jednog leasing društva koje je u prethodnim razdobljima imalo najveći pojedinačni tržišni udjel u sektoru leasinga u FBiH. Pojedinačno promatrano, kod jednog leasing društva je iskazan porast bilančne sume u iznosu od 6.520 tisuća KM, dok je kod pet leasing društava evidentiran pad bilančne sume u ukupnom iznosu od 97.057 tisuća KM, od čega se na dva leasing društva odnosi 90,06% ili 87.413 tisuća KM.

Na dva najveća leasing društva (promatrano po veličini aktive) odnosi se 53,13% od ukupne aktive leasing društava.

U strukturi ukupne aktive leasing društava najznačajniji udio su imala neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga koja iznose 328.445 tisuća KM ili 67,36% od ukupne aktive sektora leasinga. U usporedbi sa 31. 12. 2013., neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga su manja za 38.737 tisuća KM ili 10,55%, dok su bruto potraživanja po osnovi financijskog leasinga manja za 56.120 tisuća KM ili 12,58%.

Neto potraživanja po osnovi zajma su na dan 30. 9. 2014. iznosila 51.975 tisuća KM ili 10,66% od iznosa ukupne aktive sektora leasinga. U odnosu na 31. 12. 2013., neto potraživanja po osnovi zajma su smanjena za 11.982 tisuće KM ili 18,73%, dok su bruto potraživanja manja za 4.474 tisuće KM ili 6,26%. Potraživanja po osnovi zajmova u strukturi ukupne aktive leasing društava se kontinuirano smanjuju jer je Zakonom o leasingu leasing društvima zabranjeno zaključivanje ugovora o zajmu i isti će ostati u bilancama dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni.

Od ukupno iskazanog iznosa neto potraživanja po osnovi zajma, 49.687 tisuća KM ili 95,60% se odnosi na potraživanja jednog leasing društva, koje u svom portfelju ima značajne iznose potraživanja po zajmu, od kojih se 43.092 tisuće KM ili 86,73% odnosi na potraživanja od supsidijarnih osoba, putem kojih su prije stupanja na snagu Zakona o leasingu financirani projekti izgradnje nekretnina.

U strukturi potraživanja po osnovi zajma, na zajmove odobrene po osnovi financiranja nekretnina se odnosi 77,45%.

Iskazano stanje bilančne pozicije novac i novčani ekvivalenti na dan 30. 9. 2014. je iznosilo 14.098 tisuća KM, što je za 27.677 tisuća KM ili 66,25% manje u odnosu na 31. 12. 2013. godine. Udio navedene pozicije u ukupnoj aktivi se smanjio sa 7,23%, koliko je iznosio na kraju 2013. godine, na 2,89% koliko je iznosio na dan 30. 9. 2014. Iskazano stanje pozicije plasmani bankama je na dan 30. 9. 2014. iznosilo 14.207 tisuća KM, što je za 1.254 tisuće KM ili 8,11% manje u odnosu na 31. 12. 2013. Navedena pozicija se uglavnom odnosi na oročena sredstva društava kod komercijalnih banaka.

Neto vrijednost osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga na dan 30. 9. 2014. je iznosila 27.467 tisuća KM i za 2.170 tisuća KM ili 8,58% je veća u odnosu na 31. 12. 2013. Pojedinačno promatrano, kod dva leasing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga u iznosu od 1.803 tisuće KM, dok je kod 4 leasing društva iskazano smanjenje u iznosu od 3.547 tisuća KM.

U Tablici 2. Informacije prikazani su podaci neto bilančnih pozicija aktive po izvještajnim razdobljima.

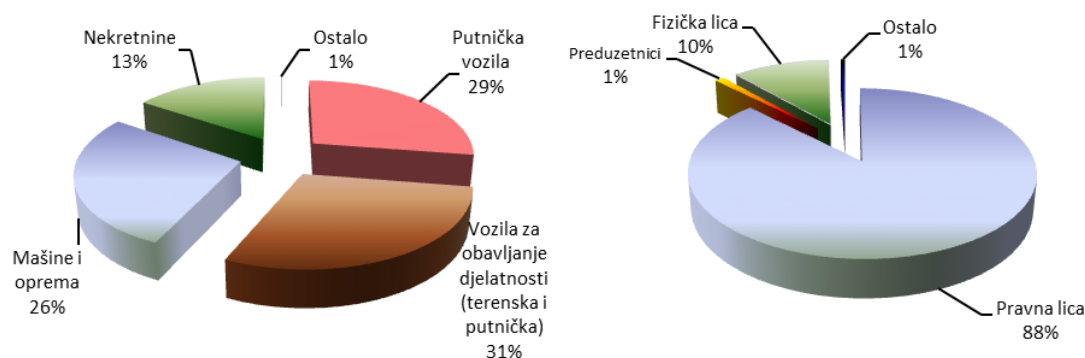
Tablica 2. Struktura neto bilančnih pozicija aktive

(000 KM)

Bilančne pozicije	31.12.2013	% udio u aktivi	30.9.2014	% udio u aktivi	30.9.2014 / 31.12.2013
Financijski leasing - neto	367.182	63,51%	328.445	67,36%	-10,55%
Operativni leasing - neto	25.297	4,38%	27.467	5,64%	8,58%
Zajam - neto	63.957	11,06%	51.975	10,66%	-18,73%
Ostala aktiva	121.665	21,05%	79.677	16,34%	-34,51%
Ukupna aktiva	578.101	100,00%	487.564	100,00%	-15,66%

U strukturi potraživanja prema korisniku leasinga i predmetu leasinga nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja.

Grafikon 2. Struktura potraživanja po osnovi financijskog leasinga prema predmetu i korisniku leasinga na dan 30.9.2014.

2.1.1. Kvaliteta aktive

Prema podacima iz izvješća leasing društava, rezerve za gubitke po financijskom leasingu na dan 30. 9. 2014. iskazane su u iznosu od 16.244 tisuće KM, što predstavlja smanjenje za 7.057 tisuća KM ili 30,29% u odnosu na 31. 12. 2013. U strukturi potraživanja po financijskom leasingu na dan 30. 9. 2014. je iskazano ukupno 13.958 tisuća KM dospjelih neizmirenih potraživanja, dok je na dan 31. 12. 2013. iskazan iznos od 15.171 tisuću KM, što predstavlja smanjenje od 1.213 tisuća KM ili 8,00%.

Detaljnijom analizom izvješća leasing društava konstatirano je da je značajan iznos formiranih rezervi za gubitke po financijskom leasingu na dan 30. 9. 2014. uzrokovan i činjenicom da su leasing društva u izvješćima iskazala 2.653 tisuće KM više obračunatih i izdvojenih rezervi (rezerve formirane u iznosu većem od minimalno propisanog). Navedeni iznos se odnosi na

rezerve formirane od strane dva leasing društva, od čega se na jedno društvo odnosi 2.491 tisuću KM ili 93,89% od ukupno iskazanog iznosa više obračunatih i izdvojenih rezervi i iste su formirane sukladno procjeni leasing društva po osnovi očekivanih poteškoća u naplati potraživanja po pojedenim ugovorima financijskog leasinga, kao i otežanog ulaska u posjed i prodaje izuzetih predmeta leasinga.

U Tablici 3. Informacije je iskazan usporedni pregled formiranih rezervi po kategorijama kašnjenja.

Tablica 3. Usporedni prikaz formiranih rezervi za financijski leasing po kategorijama kašnjenja

(000 KM)

Dani kašnjenja	Ukupne rezerve 31.12.2013	Ukupne rezerve 30.9.2014	% promjene
0-60	701	903	28,80%
60-90	385	297	-22,92%
90-180	9.425	1.882	-80,03%
preko 180	12.444	12.968	4,21%
preko 360	346	194	-43,93%
UKUPNO	23.301	16.244	-30,29%

Pojedinačno promatrano, na dva najveća leasing društva (promatrano po veličini aktive) se odnosi 86,26% od ukupno formiranih rezervi za gubitke. Kod dva leasing društva je evidentirano povećanje formiranih rezervi za gubitke u odnosu na 31. 12. 2013. u ukupnom iznosu od 3.404 tisuće KM, dok je kod četiri leasing društva evidentirano smanjenje formiranih rezervi za gubitke u odnosu na 31. 12. 2013. u ukupnom iznosu od 10.463 tisuće KM.

Rezerve za zajmove na dan 30. 9. 2014. su iznosile 15.034 tisuće KM i povećane su za 7.508 tisuća KM ili 99,76% u odnosu na 31. 12. 2013., kada su rezerve za zajmove iznosile 7.526 tisuća KM.

Od ukupnog iznosa formiranih rezervi za zajmove na dan 30. 9. 2014., 14.927 tisuća KM ili 99,29% se odnosi na rezerve formirane od strane jednog leasing društva koje u svom portfelju ima najznačajniji iznos potraživanja po ugovorima zajma od supsidijarnih osoba i potraživanja korisnika leasing usluge kod kojeg je izražena značajna koncentracija izloženosti društva.

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po financijskom leasingu i zajmu na dan 30. 9. 2014. je iznosio 95.725 tisuća KM i veći je za 7.314 tisuća KM ili 8,27% u odnosu na 31. 12. 2013. On site kontrolom kod jednog leasing društva konstatirana je greška kod iskazanog iznosa otpisanih potraživanja po financijskom leasingu koju je društvo ispravilo u trećem kvartalu, te je iz navedenog razloga došlo do izmjene početnog stanja ukupnog iznosa otpisanih potraživanja na razini sektora leasinga. Od ukupno iskazanog iznosa otpisanih potraživanja, 45.463 tisuće KM ili 47,49% se odnosi na otpise formirane od strane jednog leasing društva.

Uvidom u strukturu otpisanih potraživanja konstatirano je da je tijekom trećeg kvartala 2014. godine izvanbilančno evidentirano novih potraživanja u iznosu od 9.172 tisuće KM, od čega se 5.508 tisuća KM ili 60,05% odnosi na otpise formirane od strane jednog leasing društva. Naplaćena izvanbilančna potraživanja na dan 30. 9. 2014. iznosila su 1.794 tisuće KM i ista su manja za 14,20% u odnosu na 31. 12. 2013., što ukazuje na činjenicu da je naplata otpisanih potraživanja u leasing društvima otežana, s obzirom da kriteriji za odobravanje istih nisu bili adekvatni ili se prilikom odobravanja financiranja društva nisu pridržavala interno definiranih politika i procedura (neadekvatno funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola).

Usljed teške gospodarske situacije u kojoj se nalazi BiH sve je više insolventnih korisnika leasinga uslijed čega dolazi do raskida ugovora i do izuzimanja predmeta leasinga koje leasing društva evidentiraju na zalihama. Tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga na dan 30. 9. 2014., uslijed raskida leasing ugovora s korisnikom leasinga ili istekom ugovora kod kojih nije ugovoren otkup predmeta leasinga, iznosila je 31.380 tisuća KM i manja je za 2.151 tisuću KM ili 6,41% u odnosu na 31. 12. 2013. Iskazana vrijednost se odnosi na 121 izuzetu jedinicu, što je za 47 izuzetih predmeta ili 27,97% manje u odnosu na 31. 12. 2013. U Tablici 4. Informacije je iskazana usporedna struktura izuzetih predmeta leasinga na dan 31.12.2013. i 30.9.2014.

Tablica 4. Broj i vrijednost izuzetih predmeta leasinga

(000 KM)

Red. Broj	VRSTA PREDMETA LEASINGA	31.12.2013		30.9.2014	
		Broj jedinica	Procijenje na tržišna vrijednost	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost
1.	Putnička vozila	98	1.713	37	519
2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	31	429	28	416
3.	Strojevi i oprema	18	6.613	35	6.861
4.	Nekretnine	21	24.776	21	23.584
5.	Šinska vozila, plovni i zrakoplovni objekti	0	0	0	0
6.	Aparati za kućanstvo	0	0	0	0
7.	Ostalo	0	0	0	0
Ukupno		168	33.531	121	31.380

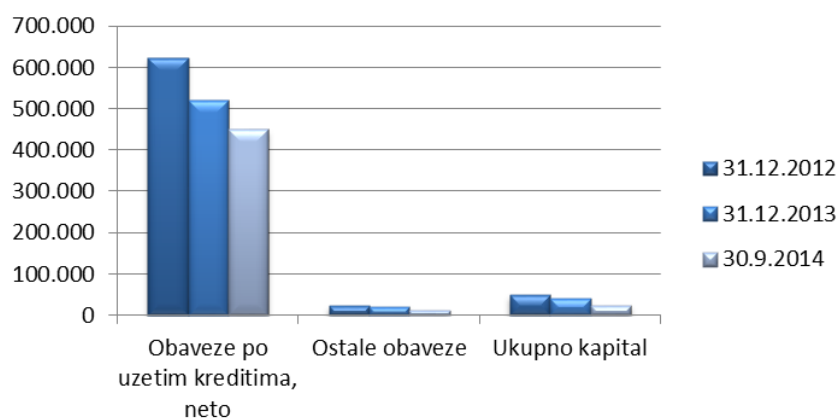
Pojedinačno promatrano, 29.065 tisuća KM ili 92,62% od ukupne vrijednosti izuzetih predmeta leasinga koji su u posjedu leasing društava, se odnosi na predmete leasinga izuzete od strane dva leasing društva.

Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta leasinga na dan 30. 9.2014., 75,16% se odnosi na nekretnine (poslovni objekti) po kojima su leasing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obveza od strane korisnika leasinga. Ukupan iznos navedene pozicije se odnosi na dva leasing društva. Trenutna tržišna situacija i neadekvatni kriteriji odobravanja financiranja uzrokuju otežanu prodaju ili novo financiranje preuzetih nekretnina putem financijskog ili operativnog leasinga, naročito ukoliko se uzme u obzir i činjenica da su preuzete nekretnine uglavnom poslovno-proizvodni objekti.

2.2. Struktura pasive

Obveze po uzetim kreditima na 30. 9. 2014. i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive leasing društava (92,28% od ukupnog iznosa bilančne sume). U Grafikonu 3. Informacije iskazana je usporedna struktura pasive sektora na 31. 12. 2012., 31. 12. 2013. i 30. 9.2014.

Grafikon 3. Struktura pasive – usporedni podaci (000 KM)

Usljed smanjenih poslovnih aktivnosti leasing društava ukupne obveze po kreditima na dan 30. 9. 2014. smanjene su za 70.703 tisuće KM ili 13,58% u odnosu na 31. 12. 2013. kada je navedena pozicija iznosila 520.625 tisuća. Od ukupnog iznosa obveza po uzetim kreditima, 425.822 tisuće KM ili 87,34% se odnosi na dugoročne obveze (obveze po kratkoročnim kreditima na dan 30. 9. 2014. iznose 24.523 tisuće KM).

Leasing sektor u BiH u razdoblju do finansijske krize (kraj 2008. godine) imao je značajne izvore financiranja iz inozemstva. U uvjetima djelovanja dužničke krize u Europi (2011. godina) došlo je do otežanog pristupa tržištu novca, kao i novih poslovnih strategija matičnih grupacija, koje pored reorganizacije i restrukturiranja grupacija, uključuju i mjere restriktivnijeg financiranja supsidijara što se odrazilo i na leasing društva koja posluju u FBiH.

U strukturi izvora financiranja, na zaduženja komercijalnih stranih i domaćih banaka koje uglavnom pripadaju grupacijama kojima leasing društva pripadaju se odnosi 58,26% od ukupnih kreditnih zaduženja, dok se 19,58% odnosi na izravna zaduženja od osnivača i 22,16% se odnosi na zaduženja od europskih banaka (EIB, EBRD, CEDB i DEG). Sredstva od ovih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom se odnose na razvoj srednjih i malih poduzeća, a osigurana su bankarskim garancijama izdanim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija.

Ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa koju leasing društva plaćaju na izvore sredstava u razdoblju od 1.1. do 30.9.2014. je 3,09% na godišnjoj razini (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i kamatnog rashoda u promatranom

razdoblju) i ista je povećana u odnosu na prethodnu poslovnu godinu. Navedeno je uzrokovano činjenicom da su kamatne stope na izvore sredstava leasing društava uglavnom vezane za varijabilni indeks EURIBOR čija je vrijednost tijekom 2013. godine, kao i u tri kvartala 2014. godine bez značajnijih oscilacija.

Ukupni kapital leasing društava je na dan 30. 9. 2014. iznosio 24.281 tisuću KM. U usporedbi sa 31. 12. 2013., navedena pozicija je manja za 11.681 tisuću KM ili 32,48%. Smanjenje je nastalo uslijed činjenice da je sektor na dan 30. 9. 2014. iskazao gubitak u poslovanju.

Dva leasing društva su iskazala ukupan kapital manji od minimalnog iznosa propisanog odredbama Zakona o leasingu, uslijed iskazanih gubitaka u poslovanju koji su uzrokovani pogoršanjem kvalitete portfelja, te nedovoljan volumen novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga. Agencija kontinuirano provodi nadzor i poduzima aktivnosti na kapitalnom jačanju leasing društava kod kojih je kapital manji od minimalnog iznosa definiranog Zakonom o leasingu.

2.3. Profitabilnost

Na razini sektora leasinga u razdoblju od 1.1. do 30.9.2014. ostvaren je gubitak u iznosu od 12.133 tisuće KM, od čega se 10.549 tisuća ili 86,94% odnosi na jedno leasing društvo.

Pojedinačno promatrano, pet leasing društva je iskazalo negativan financijski rezultat u iznosu od 13.591 tisuću KM, dok je jedno leasing društvo iskazalo pozitivan financijski rezultat u iznosu od 1.458 tisuća KM.

Analizom pojedinačnih poslovnih rezultata leasing društava konstatirano je da je iskazani gubitak nastao uslijed novih ispravaka vrijednosti dospjelih nenaplaćenih potraživanja po osnovi zajma i novih otpisanih potraživanja po leasing ugovorima.

Prihodi od kamata u razdoblju od 1.1. do 30.9.2014. iznosili su 22.518 tisuća KM. Navedena pozicija je za 6.588 tisuća KM ili 22,63% manja u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ukoliko se promatraju pojedinačne pozicije prihoda od kamata, pozicija prihoda po osnovi kamata iz financijskog leasinga je iznosila 16.812 tisuća KM i za 5.451 tisuću KM ili 24,48% je manja u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Razlog smanjenja prihoda se može obrazložiti smanjenjem kamatonosne aktive leasing društava (pad aktivnog portfelja), smanjenim novim poslovnim aktivnostima i niskim iznosom varijabilnog indeksa za koji su vezani plasmani leasing društava (EURIBOR). Pozicija ostalih prihoda po kamati je smanjena u odnosu na isto razdoblje prethodne godine za 1.164 tisuće KM ili 21,07%. U navedenoj poziciji dominira kamatni prihod po osnovi odobrenih zajmova, čiji je volumen značajno manji u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, što je uzrokovalo i smanjenje ukupnog kamatnog prihoda.

Rashodi po osnovi kamata su iznosili 11.254 tisuće KM, što je za 1.173 tisuće KM ili 9,44% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Razlog smanjenja kamatnog rashoda je značajno niži iznos kreditnih zaduženja uslijed smanjene kreditne aktivnosti leasing društava i niska razina varijabilnog indeksa za koji su vezani izvori sredstava leasing društava (EURIBOR).

Ukupan neto prihod od kamata iskazan za razdoblje od 1.1. do 30.9.2014. je iznosio 11.264 tisuće KM, što predstavlja smanjenje od 5.415 tisuća KM ili 32,47% u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Prethodno navedeno ukazuje na činjenicu da smanjenje kamatnog prihoda nije linearno praćeno i smanjenjem kamatnog rashoda, uslijed činjenice da je značajan iznos plasmana odobrenih u prethodnim razdobljima nenaplativ (otpisana potraživanja), uz prolongaciju plaćanja kreditnih obveza po kreditnim linijama iz kojih su odobrena sporna financiranja.

Kategorija operativnih prihoda je u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine manja za 9.519 tisuću KM ili 41,10% iz razloga jer su pojedina leasing društva u okviru navedene pozicije tijekom 2013. godine knjigovodstveno evidentirala procijenjenu vrijednost izuzetih predmeta leasinga (paralelno s otpisom potraživanja u izvanbilančnu evidenciju).

U okviru kategorije rashoda, troškovi rezervi za gubitke u tekućoj godini su iznosili 9.300 tisuća KM i veći su za 2.242 tisuće KM ili 31,77% u odnosu na prethodno razdoblje prošle godine. U tekućoj godini nije došlo do značajnog pogoršanja kvalitete portfelja (uključujući i otpisana potraživanja) financijskog leasinga, na što ukazuje i omjer nekvalitetne aktive (kašnjenja preko 90 dana) i ukupnog iznosa potraživanja po ugovorima financijskog leasinga, koji je na 30. 9. 2014. iznosio 27,71%, dok je u istom razdoblju prethodne godine navedeni pokazatelj iznosio 29,36%. Istodobno, ukoliko se promatra kvaliteta potraživanja po osnovi zajma, evidentno je pogoršanje omjera nekvalitetne aktive i ukupnog iznosa potraživanja koji je na 30. 9. 2014. iznosio 18,74%, dok isti na dan 31. 12. 2013. iznosio 17,10%.

3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNI UDIO, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE

3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga

U trećem kvartalu 2014. godine djelatnost leasing društava bilježi povećanje vrijednosti novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga za 22,27% ili 8.120 tisuća, kao i povećanje broja novozaključenih ugovora za 14,65% ili 132 u odnosu na drugi kvartal tekuće godine. Navedeno ukazuje na činjenicu da djelatnost leasinga tijekom trećeg kvartala tekuće godine bilježi blago povećanje poslovnih aktivnosti i povećanje potražnje za financiranjima putem leasinga.

Vrijednost novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga u razdoblju od 1.1. do 30.9.2014. je iznosila 111.644 tisuća KM i za 33.294 tisuća KM ili 22,97% je manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Broj novozaključenih ugovora iznosi 2.694, što je za 374 ugovora ili 16,12% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Prosječna vrijednost ugovora tijekom trećeg kvartala 2014. godine je iznosila 43 tisuća KM i nešto je manja u odnosu na prosječnu vrijednost ugovora u istom razdoblju prošle godine, kada je iznosila 45 tisuća KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora, 98.565 tisuća KM ili 88,29% se odnosi na ugovore financijskog leasinga, s prosječnom (ponderiranom) nominalnom kamatnom stopom od 6,51% i ponderiranom efektivnom kamatnom stopom od 9,08%.

U Tablici 5. Informacije su prikazani usporedni pokazatelji novih financiranja po predmetu leasinga i vrsti ugovora.

Tablica 5. Struktura iznosa financiranja prema predmetu leasinga

(000 KM)

	1.1. do 30.9.2013.			1.1. do 30.9.2014.		
	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO
Vozila	98.606	6.374	104.980	78.027	12.767	90.794
Oprema	37.076	51	37.127	18.466	312	18.778
Nekretnine	2.476	0	2.476	2.032	0	2.032
Ostalo	355	0	355	40	0	40
UKUPNO	138.513	6.425	144.938	98.565	13.079	111.644

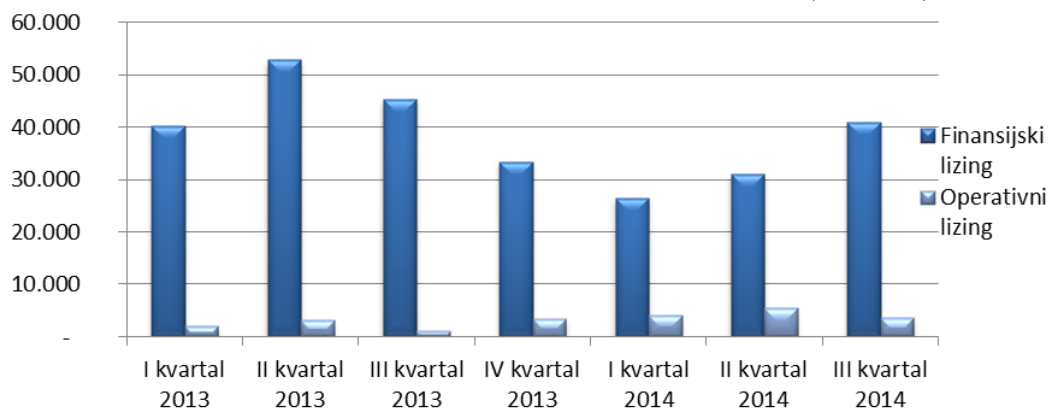
U ukupan iznos novih financiranja ostvaren u razdoblju od 1.1. do 30.9.2014. uključen je i iznos financiranja koje je ostvarilo leasing društvo sa sjedištem u Republici Srpskoj putem poslovnica na području Federacije BiH (navedeno društvo veći dio poslovnih aktivnosti ostvaruje u Federaciji BiH).

Napominjemo da je jedno leasing društvo po osnovi odluke vlasnika obustavilo nova financiranja s ciljem stabilizacije poslovanja i sanacije postojećih problematičnih plasmana.

U strukturi novih plasmana prema vrsti korisnika leasinga dominiraju plasmani prema pravnim osobama (91,02% od ukupnog iznosa financiranja u tri kvartala 2014. godine). Kao jedan od bitnih razloga je činjenica da je financiranje putem leasinga za fizičke osobe nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane iz razloga obveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

U Grafikonu 4. Informacije iskazan je usporedni pregled vrijednosti novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga po kvartalima u 2013. i 2014. godini.

Grafikon 4. Usporedni pregled vrijednosti novozaključenih ugovora u 2013. i 2014. godini (u 000KM)

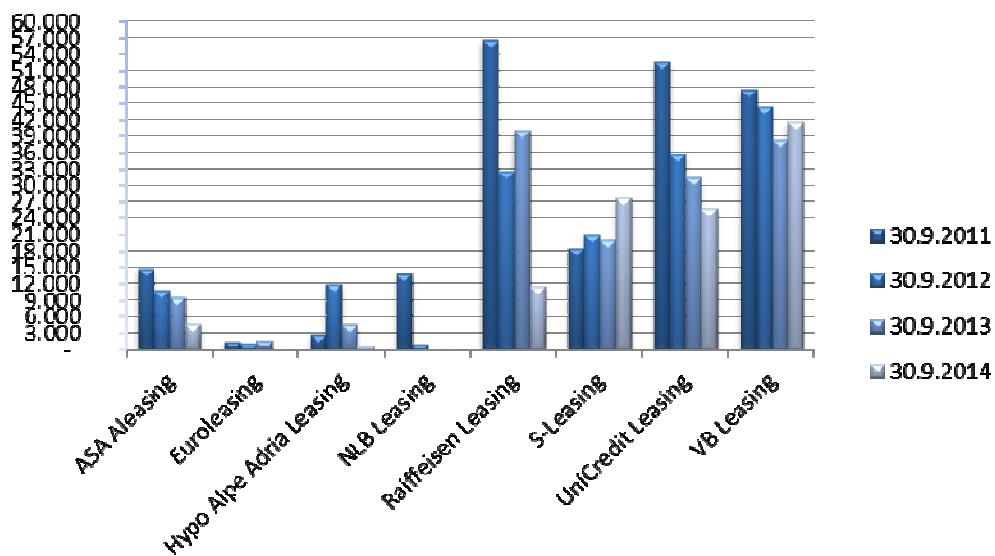

Volumen financiranja putem ugovora operativnog leasinga za razdoblje od 1.1. do 30. 9. 2014. je veći za 6.654 tisuće KM ili 103,56% u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine.

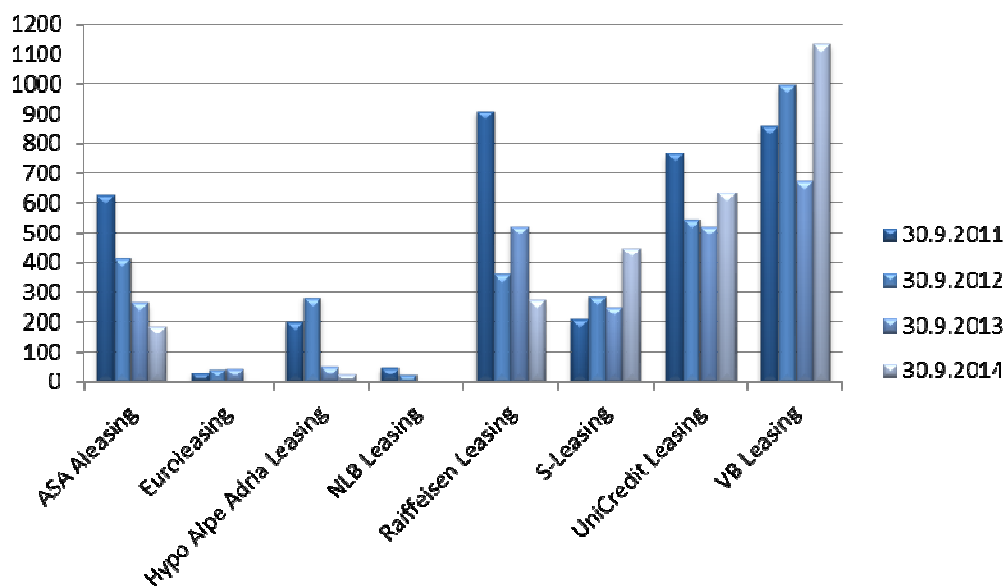
3.2. Tržišni udio prema financijskom volumenu i broju ugovora

Usporedni prikaz pojedinačnog tržišnog udjela leasing društava prema ukupnom volumenu i broju novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga je iskazano u Grafikonima 5. i 6. Informacije.

Grafikon 5. Tržišni udio prema volumenu (u 000 KM)

Grafikon 6. Tržišni udio prema broju ugovora

Na temelju naprijed navedenog grafičkog prikaza je vidljivo da je kod dva leasing društva u trećem kvartalu 2014. godine došlo do povećanja volumena novih financiranja, dok su četiri društva imala smanjenje volumena financiranja u rasponu od 17,90% do 87,07%. Dva društva nisu imala novih financiranja (jednom društvu je oduzeta dozvola za rad, a drugo je obustavilo nova financiranja).

3.3. Ponderirana nominalna i efektivna kamatna stopa

Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu ugovora o leasingu izraženu na godišnjoj razini i iskazuje se sukladno Odluci o jedinstvenom načinu i metodi izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovore o financijskom leasingu.

Ukupna prosječna nominalna kamatna stopa za ugovore financijskog leasinga zaključene u razdoblju od 1.7. do 30.9.2014. je iznosila 5,71% za kratkoročne i 8,49% za dugoročne ugovore, dok je efektivna kamatna stopa za kratkoročne ugovore iznosila 6,46%, a za dugoročne 9,02% na godišnjoj razini. Ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa za navedeno razdoblje je iznosila 6,43%, a efektivna 9,00% na godišnjoj razini. U usporedbi s istim razdobljem prethodne poslovne godine kada je iskazana ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa od 6,73% i efektivna od 9,13% na godišnjoj razini, evidentno je blago smanjenje kamatnih stopa po ugovorima financijskog leasinga.

U Tablici 6. Informacije iskazani su podaci o iznosu financiranja, nominalnoj i efektivnoj kamatnoj stopi za ugovore financijskog leasinga zaključene u razdoblju od 1.7. do 30.9.2014.

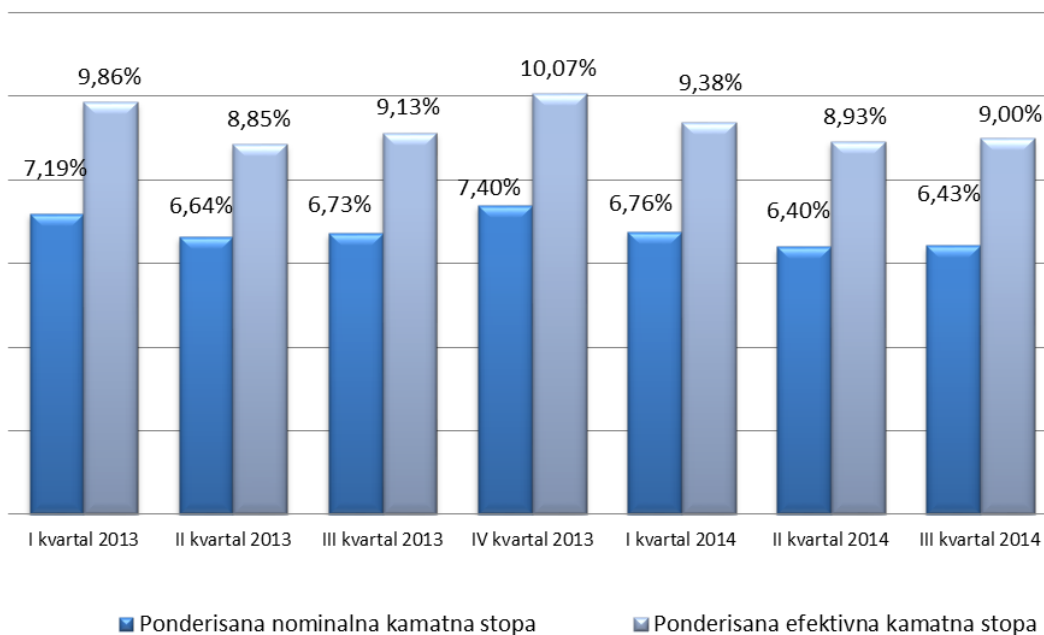
Tablica 6. Prosječna nominalna i efektivna kamatna stopa za ugovore financijskog leasinga zaključene u razdoblju od 1.1. do 30.9.2014.

Redni broj	OPIS	Broj ugovora	Iznos financiranja u (000) KM	Ponderirana nominalna kamatna stopa	Ponderirana efektivna kamatna stopa
1.	Kratkoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	78	2.696	6,11%	9,91%
a.	putnička vozila	41	943	6,39%	11,44%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	29	1.368	5,78%	8,64%
c.	strojevi i oprema	8	385	6,59%	10,65%
1.1.	Kratkoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	78	2.696	6,11%	9,91%
a.	pravne osobe	72	2.638	6,05%	9,70%
b.	poduzetnici	1	16	9,50%	23,57%
c.	fizičke osobe	5	42	8,25%	17,83%
2.	Dugoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	2.322	95.869	6,52%	9,06%
a.	putnička vozila	1.349	36.576	6,65%	9,52%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	688	39.140	6,32%	8,64%
c.	strojevi i oprema	280	18.081	6,73%	9,32%
d.	nekretnine	2	2.032	6,23%	6,45%
g.	ostalo	3	40	8,11%	11,91%
2.1.	Dugoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	2.322	95.869	6,52%	9,06%
a.	pravne osobe	1.879	85.935	6,56%	8,99%
b.	poduzetnici	77	2.012	7,34%	11,99%
c.	fizičke osobe	366	7.922	5,90%	9,08%
	UKUPNO	2.400	98.565	6,51%	9,08%

Trend smanjenja nominalnih i efektivnih kamatnih stopa tijekom 2014. godine u odnosu na 2013. godinu je evidentan i u slučaju promatranja ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa na kvartalnoj razini, a što je uzrokovano smanjenjem varijabilnog indeksa (EURIBOR) za koji su vezane ulazne i izlazne kamatne.

U Grafikonu 7. Informacije iskazane su ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope po kvartalima.

Grafikon 7 . Pregled prosječnih ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa za ugovore o financijskom leasingu po kvartalima tijekom 2013. i 2014. godine

Prethodno iskazane nominalne kamatne stope predstavljaju ugovorenu nominalnu kamatnu stopu između leasing društva i korisnika leasinga u trenutku potpisa leasing ugovora, dok prethodno iskazane efektivne kamatne stope predstavljaju diskontne stope kojom se na godišnjoj razini izjednačava sadašnja vrijednost svih budućih i postojećih obveza dogovorenih između leasing društva i korisnika leasinga, i u iste su uključeni svi novčani tokovi predviđeni leasing ugovorom koji se odnose na uplate korisnika leasinga isključivo prema leasing društvu.

Značajna razlika između nominalne i efektivne kamatne stope je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o financijskom leasingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika leasinga, kreiranje ugovora financijskog leasinga s otkupnom vrijednošću, kao i dodatni troškovi leasing aranžmana koji su često sastavni dio mjesečne najamnine leasing ugovora.

3.4. Prigovori fizičkih osoba korisnika leasing usluga

U izvješćima dostavljenim Agenciji u razdoblju od 1.7. do 30.9.2014. evidentirano je ukupno 7 prigovora od strane fizičkih osoba - korisnika leasing usluga (šest financijskog i jedan operativnog leasinga). Broj prigovora iskazan je od strane dva leasing društva od kojih su tri negativno riješena, jedan pozitivno riješen dok su za tri prigovora upućeni zahtjevi leasing društvima za izjašnjenje od strane Agencije.

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Prema pokazateljima poslovanja leasing društava u Federaciji BiH od 1.9. do 30.9.2014. može se zaključiti da je poslovanje leasing društava u Federaciji BiH i dalje sa silaznim trendom u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine.

Kod pojedinih leasing društava su još uvijek prisutne poteškoće poslovanja koje proizlaze iz naplate postojećih potraživanja koja su nastala u prethodnim razdobljima.

Utjecaj krize na realni sektor je evidentan, a posljedice će se i u narednom razdoblju neminovno odražavati i na ekonomsko okruženje u kojem posluju leasing društva.

U okviru svojih nadležnosti vezanih za nadzor leasing društava Agencija se rukovodi načelima transparentnosti, izgradnje povjerenja kod leasing društava, kao i adekvatne zaštite korisnika finansijskih usluga financiranih putem leasinga s ciljem ostvarivanja finansijske stabilnosti pojedinog leasing društva i djelatnosti leasinga na razini Federacije BiH.

Agencija će se u narednom razdoblju fokusirati na sljedeće aspekte:

- nastaviti kontinuiran nadzor leasing društava posrednim i neposrednim kontrolama,
- insistirati na kapitalnom jačanju leasing društava i internom definiranju parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,
- dopunjavanje zakonske i podzakonske regulative za leasing sektor koja se odnosi na djelovanje i poslovanje leasing društava,
- zaštita korisnika leasing usluga s ciljem ostvarivanja finansijske stabilnosti leasing sektora u cjelini,
- praćenje aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unapređivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
- unapređenje strukture i kvalitete podataka u Centralnom registru kredita kod Centralne banke BiH,
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova i
- unapređivati suradnju s Udruženjem leasing društava u BiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative leasing društava kao i prijedloga izmjena zakonskih propisa.

U narednom razdoblju leasing društva se trebaju dodatno fokusirati na kontrolu dospjelih a nenaplaćenih potraživanja, odnosno najveću pažnju treba posvetiti nekvalitetnim plasmanima i poduzimanju aktivnosti na unapređenju sustava naplate dospjelih nenaplaćenih potraživanja, kao i na unapređenju prodajnih kapaciteta i kanala prodaje.

Aktivnosti leasing društava trebaju biti usmjerene na:

- kapitalno jačanje i definiranje parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,

- unapređenju politika i procedura u upravljanju rizicima kojima su izložena leasing društva u svom poslovanju,
- unapređenje palete proizvoda koji se nude tržištu i pronalaženje novih kanala prodaje,
- jačanje sustava unutarnjih kontrola i funkciju unutarnje revizije kao neovisne u izvršavanju svojih zadataka,
- unapređenje informatičke podrške u cilju adekvatnih računovodstvenih evidencija i kvalitetnijeg izvješćivanja,
- unapređenju načina informiranja i fer odnosa prema korisnicima leasinga prije kao i tijekom trajanja ugovornog odnosa,
- primjene praksi odgovornog financiranja,
- detaljnije informiranje klijenata o proizvodima koje leasing društva nude u cilju boljeg razumijevanja i ozbiljnijeg pristupa financiranju putem leasinga,
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita kod Centralne banke i
- usklađivanje poslovanja sa Zakonom o zaštiti žiranata u Federaciji BiH i Zakonom o zaštiti korisnika finansijskih usluga.

IV. PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LEASING DRUŠTAVA

Na temelju Zakona o leasingu, izdavanje dozvola za osnivanje kao i poslovanje leasing društava detaljno je uređeno podzakonskim aktima Agencije, odnosno odlukama usvojenim od strane Upravnog odbora Agencije (objavljenim u “Službenim novinama FBiH” broj: 46/09, 46/11, 48/12, 110/12, 23/14 i 46/14), kao i uputama usvojenim od strane direktora Agencije.

Odluke Agencije kojima je definirano osnivanje-izdavanje dozvola za rad i poslovanje leasing društava su:

1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova leasinga,
2. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje suglasnosti leasing društvu,
3. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti leasing društava na sprečavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti,
4. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom leasingu,
5. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanja leasing naknade po ugovoru o operativnom leasingu,
6. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koja leasing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvješćivanja,
7. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima leasing društva,
8. Odluka o nadzoru leasing društava,

9. Odluka o naknadama koje leasing društva plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH,
10. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, MKO i leasing društva po prigovoru klijenata,
11. Odluka o uvjetima i načinu postupanja po zahtjevu žiranata za oslobađanje od obveze jamstva,
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje financiranja putem leasing ugovora i procjenu kreditne sposobnosti,
13. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uvjeta poslovanja davatelja financijskih usluga,
14. Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o financijskom leasingu,
15. Uputa za izradu izvješća leasing društava,
16. Pravila postupanja ombudsmana za bankovni sustav Federacije Bosne i Hercegovine.

Broj: U.O.-64-4/14
Sarajevo, 4. prosinca 2014.

PRILOZI

Prilog 1. Osnovni podaci o leasing društvima na dan 30. 9. 2014.

Redni broj	Naziv leasing društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja FBA licence	Broj zaposlenika	Web adresa
1.	ASA ALEASING d.o.o. Sarajevo	Bulevar Meše Selimovića 16, Sarajevo	Samir Mustafić	+ 387 33 771 222	22.03.2010	18	www.asa-aleasing.ba
2.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	Trg Solidarnosti 2a, Sarajevo	Dalida Međedović	+ 387 33 789 345	19.03.2010	8	www.nlbleasing.ba
3.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	Danijela Ozme 3, Sarajevo	Munir Čengić	+ 387 33 254 354	19.01.2010	29	www.rlbh.ba
4.	S-LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 7 Sarajevo	Elma Hošo	+ 387 33 565 850	11.02.2010	13	www.s-leasing.ba
5.	UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	Džemala Bijedića 2, Sarajevo	Izmira Aličić-Tuka	+ 387 33 721 750	16.03.2010	32	www.unicreditleasing.ba
6.	VB LEASING d.o.o. Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Slobodan Vujić	+ 387 33 276 280	12.01.2010	35	www.vbleasing.ba
					UKUPNO	135	

Prilog 2. Pregled vlasničke strukture leasing društava na dan 30. 9. 2014.

LEASING DRUŠTVO	IME-NAZIV VLASNIKA	% učešća
ASA ALEASING d.o.o. Sarajevo	ASA FINANCE d.d. Sarajevo	17,19%
	ASA AUTO d.o.o. Sarajevo	33,81%
	ALEASING d.o.o. Ljubljana	49,00%
RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	51,00%
	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	49,00%
NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100,00%
S-LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	51,00%
	SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	49,00%
UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	UNICREDIT LEASING S.p.A., Milan	100,00%
VB LEASING d.o.o. Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	100,00%

Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove leasing društava sa 30. 9. 2014. (u 000 KM)

Redni broj	Dani kašnjenja	Stopa rezerviranja	Iznos potraživanja	Ukupne rezerve
1	0-60	0,05%	16.609	8
2	60-90	5%	35.846	2.268
3	90-180	10%	1.997	201
4	180-270	30%	0	0
5	270-360	50%	0	0
6	preko 360	100%	12.557	12.557
UKUPNO			67.009	15.034

Prilog 4. Pregled rezervi za finansijski leasing sa 30. 9. 2014. (u 000 KM)

Dana kašnjenja	Stopa rezerviranja za finansijski leasing (pokretne stvari)	Stopa rezerviranja za finansijski leasing (nepokretne stvari)	Iznos potraživanja za pokretne stvari	Iznos potraživanja za nepokretne stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokretne stvari	Rezerve			Ukupne rezerve
							Za pokretne stvari	Za nepokretne stvari	Više obračunate i izdvojene rezerve	
0-60	0,50%	0,50%	270.733	23.118	50.402	4.945	253	25	625	903
60-90	10%	10%	10.818	13.691	2.147	762	215	76	6	297
90-180	50%	50%	8.205	2.178	2.316	392	1.158	196	528	1.882
preko 180	100%	75%	11.184	4.568	11.036	584	11.036	438	1.494	12.968
preko 360	100%	100%	29	165	29	165	29	165	0	194
UKUPNO			300.969	43.720	65.930	6.848	12.691	900	2.653	16.244

Prilog 5. Konsolidirana bilanca stanja (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	31.12.2013		30.9.2014		% rasta 30.09.2014/ 31.12.2013
		Iznos	% u ukupnoj aktivni	Iznos	% u ukupnoj aktivni	
	AKTIVA					
1.	Novac i novčani ekvivalenti	41.775	7,23%	14.098	2,89%	-66,25%
2.	Plasmani bankama	15.461	2,67%	14.207	2,91%	-8,11%
3.	Potraživanja po finansijskom leasingu, neto	367.182	63,52%	328.445	67,36%	-10,55%
3a)	potraživanja po finansijskom leasingu, bruto	446.269	77,20%	390.149	80,02%	-12,58%
3b)	rezerve za gubitke	23.301	4,03%	16.244	3,33%	-30,29%
3c)	odgođeni prihodi po osnovi kamata	55.504	9,60%	45.199	9,27%	-18,57%
3d)	odgođeni prihodi po osnovi naknada	282	0,05%	261	0,05%	-7,45%
4.	Potraživanja od supsidijarnih osoba	2	0,00%	2	0,00%	0,00%
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	33.783	5,84%	35.676	7,32%	5,60%
5a)	materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	13.696	2,37%	13.964	2,86%	1,96%
5b)	materijalna i nematerijalna imovina -operativnog leasinga	42.375	7,33%	43.690	8,96%	3,10%
5c)	ispravka vrijednosti -vlastita sredstva	5.210	0,90%	5.755	1,18%	10,46%
5d)	ispravka vrijednosti-operativni leasing	17.078	2,95%	16.223	3,33%	-5,01%
6.	Dugoročne investicije	119	0,02%	52	0,01%	-56,30%
7.	Ostala aktiva (7a+7b)	119.779	20,72%	95.084	19,50%	-20,62%
7a)	Zajmovi, neto (7a1-7a2)	63.957	11,06%	51.975	10,66%	-18,73%
7a1)	zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	71.483	12,37%	67.009	13,74%	-6,26%
7a2)	rezerve za zajmove	7.526	1,30%	15.034	3,08%	99,76%
7b)	zalihe	33.212	5,75%	31.144	6,39%	-6,23%
7c)	ostala aktiva	22.610	3,91%	11.965	2,45%	-47,08%
	UKUPNA AKTIVA	578.101	100,00%	487.564	100,00%	-15,66%
	PASIVA					
9.	Obveze po uzetim kreditima, neto	520.625	90,06%	449.922	92,28%	-13,58%
9a)	obveze po kratkoročnim kreditima	65.064	11,25%	24.523	5,03%	-62,31%
9b)	obveze po dugoročnim kreditima	456.159	78,91%	425.822	87,34%	-6,65%
9c)	unaprijed plaćeni troškovi i naknada	598	0,10%	423	0,09%	-29,26%
10.	Ostale obveze	21.514	3,72%	13.361	2,74%	-37,90%
	UKUPNO OBVEZE	542.139	93,78%	463.283	95,02%	-14,55%
11.	Temeljni kapital	90.502	15,66%	53.520	10,98%	-40,86%
12.	Rezerve	8.829	1,53%	9.046	1,86%	2,46%
13.	Akumulirana dobit/gubitak	-63.369	-10,96%	-38.285	-7,85%	-39,58%
	UKUPNO KAPITAL	35.962	6,22%	24.281	4,98%	-32,48%
	UKUPNO PASIVA	578.101	100,00%	487.564	100,00%	-15,66%
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	65.028	11,25%	88.411	18,13%	35,96%
	Novi otpis (+)	25.562	4,42%	9.172	1,88%	-64,12%
	Naplata (-)	2.091	0,36%	1.794	0,37%	-14,20%
	Trajni otpis (-)	88	0,02%	64	0,01%	-27,27%
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	88.411	15,29%	95.725	19,63%	8,27%

Prilog 6. Konsolidirani račun dobiti i gubitka (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	30.9.2013.		30.9.2014		% rasta 30.9.2014/ 30.9.2013
		Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	
FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI						
1.	Prihodi od kamata	29.106	55,69%	22.518	62,28%	-22,63%
1a)	kamate po finansijskom leasingu	22.263	42,60%	16.812	46,50%	-24,48%
1b)	kamate na plasmane bankama	109	0,21%	307	0,85%	181,65%
1c)	naknade (za obradu leasing zahtjeva itd.)	1.210	2,32%	1.039	2,87%	-14,13%
1d)	ostali prihodi po kamatama	5.524	10,57%	4.360	12,06%	-21,07%
2.	Rashodi po kamatama	12.427	23,78%	11.254	31,13%	-9,44%
2a)	kamate na pozajmljena sredstva	12.155	23,26%	10.957	30,30%	-9,86%
2b)	naknade za obradu kredita	272	0,52%	256	0,71%	-5,88%
2c)	ostali rashodi po kamatama	0	0,00%	41	0,11%	0,00%
3.	Neto prihodi od kamata	16.679	31,91%	11.264	31,15%	-32,47%
OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI						
4.	Operativni prihodi	23.158	44,31%	13.639	37,72%	-41,10%
4a)	naknade za izvršene usluge	23	0,04%	39	0,11%	69,57%
4b)	naknade od operativnog najma	8.792	16,82%	8.703	24,07%	-1,01%
4c)	prihodi od prodaje leasing objekta, neto	24	0,05%	50	0,14%	108,33%
4d)	ostali operativni prihodi	14.319	27,40%	4.847	13,41%	-66,15%
4d1)	prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	3.199	6,12%	1.698	4,70%	-46,92%
4d2)	prihodi od opomena	462	0,88%	431	1,19%	-6,71%
4d3)	ostalo	10.658	20,39%	2.718	7,52%	-74,50%
5.	Operativni rashodi	34.327	65,68%	27.574	76,26%	-19,67%
5a)	troškovi plaća i doprinosa	6.243	11,95%	6.015	16,64%	-3,65%
5b)	troškovi poslovnog prostora	9.315	17,82%	8.749	24,20%	-6,08%
5c)	ostali operativni rashodi	18.769	35,91%	12.810	35,43%	-31,75%
6.	Troškovi rezervi za gubitke	7.058	13,50%	9.300	25,72%	31,77%
6a)	troškovi rezervi za gubitke finansijski leasing	4.033	7,72%	1.792	4,96%	-55,57%
6b)	troškovi rezervi za gubitke zajam	3.025	5,79%	7.508	20,76%	148,20%
7.	Dobit prije poreza	-1.548	-2,96%	-11.971	-33,11%	673%
8.	porez na dobit	153	0,29%	162	0,45%	5,88%
9.	Neto dobit	-1.701	-3,25%	-12.133	-33,56%	613%

Prilog 7. Rangiranje bilančne sume

31.12.2013					30.9.2014					
Rang	Leasing društvo	Bilančna suma (000 KM)	Udio 31.12.2013.	Kumul. udio	Rang	Leasing društvo	Bilančna suma (000 KM)	Udio 30.9.2014.	Kumul. udio	Indeks bilančne sume
1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	192.559	33,31%	33,31%	1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	139.667	28,65%	28,65%	73
2.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	153.919	26,62%	59,93%	2.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	119.398	24,49%	53,13%	78
3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	110.709	19,15%	79,08%	3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	107.859	22,12%	75,26%	97
4.	S-Leasing d.o.o. Sarajevo	53.651	9,28%	88,36%	4.	S-Leasing d.o.o. Sarajevo	60.171	12,34%	87,60%	112
5.	Asa ALeasing d.o.o. Sarajevo	35.718	6,18%	94,54%	5.	Asa ALeasing d.o.o. Sarajevo	29.546	6,06%	93,66%	83
6.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	31.545	5,46%	100,00%	6.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	30.923	6,34%	100,00%	98
UKUPNO		578.101	100,00%		UKUPNO		487.564	100,00%		84